

ESMU PĒTNIKS!

Izglītības posms

6. klase

Mācību priekšmeti

Dabaszinības, latviešu valoda, sociālās zinības.

Metodes

Spraudņi ietvertas dažādas metodes, kā arī domāšanas rutīna „Nebeidzamais un ...”.

Atbilstošais temats dabaszinību programmas paraugā

Kādi dabas procesi notiek uz zemes?

Spraudņa sasniedzamie rezultāti

Saprot jēdzienus: *laikapstākļi, klimats, katastrofālas dabas parādības*. Skaidro to ar piemēriem katru no minētajiem jēdzieniem.

1. Dabas procesi visā pasaulē ir saistīti. Eiropas Savienība un mēs kā tās iedzīvotāji darām daudz un darīsim vēl vairāk, lai samazinātu dabas piesārņojumu, apturētu klimata pārmaiņas.

Sīkāk: zalaikurss.esmaja.lv/lv, kā arī www.urda.lv/lv/zanis. Lai pētītu dabas procesus un klimata pārmaiņas, iepazītos ar informāciju medijos un citos informācijas avotos, **ir būtiski izprast un lietot korektus jēdzienus**. Lai sagatavotos darbam ar jēdzieniem, tiek izmantota prognozēšanas metode. Skolotājs lasa tekstu, kurā kāds konkrēts vārds netiek pateikts. To var aizstāt ar plaukstu sasišanu vai frāzi *bum bu rum*. Skolēni klausās tekstu un nosaka, kurš vārds tekstā netiek pateikts.

Vakar es biju pie jūras. Tur gan plosījās īsta bum bu rum. Viļņi bija pat 2 m augsti. Par bum bu rum rakstīja arī ziņu portālos. Lūk, fotogrāfijas ar trakojošo jūru. (bum bu rum – vētra)

Latvijā ziemā ir zemāka bum bu rum, vasarā augstāka bum bu rum. Kad ir zemāka bum bu rum, ir auksts, kad augstāka – silts. Vidējā bum bu rum jūlijā ir +16–17°C. (bum bu rum – temperatūra)

Saruna, kādus ar dabu saistītus vārdus skolēni ir redzējuši, lasījuši, dzirdējuši, bet nav sapratuši. Kā rīkojas šādā gadījumā? Kur meklē informāciju?

2. Skolēni individuāli uzraksta **savu skaidrojumu** (definīciju) jēdzieniem: *laikapstākļi, klimats* un *dabas katastrofa*. Atbildes netiek pārrunātas.

3. Skolēni strādā ar darba lapu (1. pielikums), atzīmējot jēdzieniem atbilstošus piemērus. Pēc individuālā darba skolēni apvienojas grupās un saņem darba lapas saturu sagrieztā veidā (1. pielikums). Uzdevums: pārrunāt un kopā sagrupēt tos zem jēdzieniem *laikapstākļi, klimats* un *dabas katastrofa*. Katra grupa prezentē paveikto.

4. Domāšanas rutīna – spēle „Nebeidzamais un”. Skolēni nostājas aplī. Skolotājs sāk spēli ar teikumu „Klimats ...”. Skolēns, kas stāv blakus skolotājam, teikumu turpina. Nākamais atkārtoti iepriekš teikto un pievieno savu turpinājumu, lietojot saikli „un”. Tas, kurš neatceras iepriekš teikto vai nevar pievienot savu turpinājumu, dod ķīlu.

5. Katrs skolēns individuāli papildina stundas sākumā uzrakstīto jēdzienam definīcijas un nolasa tās skaļi. Salīdzina ar oficiālajām definīcijām:

Laikapstākļi – atmosfēras stāvokļa izraisīto apstākļu kopums kādā vietā, laikposmā.

Klimats – ilggadējs laika apstākļu režīms, kas raksturīgs kādam apvidum tā ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ.

Dabas katastrofas – dabas parādību postoša izpausme. (tezaurs.lv)

Skolotāja piezīmes

ESMU PĒTNIEKSI!

1. pielikums / 1

Piemērs	Laikapstākļi	Klimats	Dabas katastrofas
<p>Vakar bija ļoti karsta diena.</p>			
<p>Ziemā Latvijā dienas garums ir 6–7 stundas.</p>			
<p>Turpina plosīties sniega vētra, kas jau prasījusi 20 cilvēku dzīvību.</p>			
<p>Maksimālā gaisa temperatūra šodien ir +19°C.</p>			
<p>Gaidāma vētra.</p>			

ESMU PĒTNIEKSI!

1. pielikums / 2

Piemērs	Laikapstākļi	Klimats	Dabas katastrofas
<p>Iespējams, ka šodien līs.</p>			
<p>Vēja ātrums ir 8 m/s.</p>			
<p>Latvija atrodas mērenā klimata joslā.</p>			
<p>Sniega lavīna aprok 34 alpīnistus.</p>			
<p>Vidējā temperatūra vasarā.</p>			

ESMU PĒTNIEKSI!

1. pielikums / 3

Piemērs	Laikapstākļi	Klimats	Dabas katastrofas
<p>Ciklonu ietekmē ir liels mākoņainums, vidēji 160 līdz 180 apmākušos dienu gadā.</p>			
<p>Latvijā jūlijā vērojams lielākais nokrišņu daudzums.</p>			
<p>Vidējo temperatūru svārstības Latvijā nav lielas.</p>			
<p>Notikusi 7 magnitūdu spēcīga zemestrīce.</p>			
<p>Indonēzijā izvirdis Sinabunga vulkāns.</p>			

ESMU PĒTNIEKS!

1. pielikums / 4

Piemērs	Laikapstākļi	Klimats	Dabas katastrofas
<p>Šodien līst.</p>			
<p>Novērots 10 m augsts postošs cunami.</p>			
<p>Plūdi rada plašus zaudējumus pilsētai.</p>			
<p>Austrālijā ugunsgrēkā nodegušas vairāk nekā 3000 mājas.</p>			
<p>Latvijā rudenī vērojams vētru maksimums.</p>			

ESMU PĒTNIEKSI!**1. pielikums / 5****Atbildes**

Piemērs	Laikapstākļi	Klimats	Dabas katastrofas
Vakar bija ļoti karsta diena.	X		
Šodien līst.	X		
Maksimālā gaisa temperatūra šodien ir +19°C.	X		
Gaidāma vētra.	X		
Iespējams, ka šodien līs.	X		
Vēja ātrums ir 8 m/s.	X		
Latvija atrodas mērenā klimata joslā.		X	
Vidējā temperatūra vasarā.		X	
Ciklonu ietekmē ir liels mākoņainums, vidēji 160 līdz 180 apmākušos dienu gadā.		X	
Latvijā rudenī vērojams vētru maksimums.		X	
Latvijā jūlijā vērojams lielākais nokrišņu daudzums.		X	
Ziemā Latvijā dienas garums ir 6–7 stundas.		X	
Vidējo temperatūru svārstības Latvijā nav lielas.		X	
Notikusi 7 magnitūdas spēcīga zemestrīce.			X
Indonēzijā izvirdis Sinabunga vulkāns.			X
Novērots 10 m augsts postošs cunami.			X
Sniega lavīna aprok 34 alpīnistus.			X
Plūdi rada plašus zaudējumus pilsētai.			X
Austrālijā ugunsgrēkā nodegušas vairāk nekā 3000 mājas.			X
Turpina plosīties sniega vētra, kas jau prasījusi 20 cilvēku dzīvību.			X